Årsrapport 2025

Forsøksdyr KOMITÉEN

Norges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr

Kristine Hansen (leder), Anton Krag, Kathrine Albertine Ryeng, Gro Flatekval, Nina Sandlund, Kristine Gismervik, Andrew Michael Janczak og Rolf-Arne Ølberg.

www.forsøksdyrkomiteen.no

Innhold

Forsøksdyrkomitéen - Norges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr.....3

Forsøksdyrkomitéens mandat.....4

Forsøksdyrkomitéens medlemmer.....6

Forsøksdyrkomitéens aktiviteter.....8

The Norwegian National Committees activities.....9

Møte i European National Committee Network (ENCN) november 10

Møte i European National Committee Network (ENCN) mai 11

Seminaret med dyrevelferdsenhetene høsten 2025.....12

Online møte om ville landpattedyr 16

Besøk ved Havforskningsinstituttet i Tromsø 17

Forsøksdyrkomitéens arbeid for 3R senter i Norge.....19

Forsøksdyrkomitéens møter i 2025 20

Regnskap 2025.....21

Forsøksdyrkomitéen - Norges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr

Nasjonal komité for beskyttelse av forsøksdyr, også kalt Forsøksdyrkomitéen, ble oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet i 2018 og hadde sitt første møte i april 2019.
Sekretariatsfunksjonen for komitéen er lagt til Mattilsynet. Forsøksdyrkomitéen skal være rådgivende for både forsøksdyrforvaltningen og dyrevelferdsenhetene ved de enkelte forsøksdyrvirksomhetene, og fremme en harmonisert implementering og utveksling av informasjon om de tre R-er, dyrevelferd og etikk på området.
Komitéen er oppnevnt som følge av Norges implementering av Direktiv 2010/63/EU om beskyttelse av dyr som brukes til vitenskapelige formål, herunder artikkel 49 som sier at:
«1. Hver medlemstat skal etablere en nasjonal komité for beskyttelse av dyr brukt til vitenskapelige formål. Den skal rådgi forsøksdyrforvaltningen (Competent Authorities) og dyrevelferdsenheter om saker som dreier seg om anskaffelse, avl, hold, og stell av dyr brukt i dyreforsøk og sørge for deling av beste praksis.
2. De nasjonale komitéene skal utveksle informasjon om drift av dyrevelferdsenheter og behandling av søknader om dyreforsøk og dele beste praksis innen unionen.»

Forsøksdyrkomitéens mandat

Da Forsøksdyrkomitéen ble opprettet i 2019 av Landbruks- og matdepartementet, fikk komitéen ikke noe spesifikt mandat.
I 2021 utviklet komiteen et utkast til mandat som ble oversendt til departementene (LMD og NFD).
I januar 2024 mottok komiteen et svar fra LMD, hvor mandatet godkjennes.

Mandat for Forsøksdyrkomitéen – Nasjonal komité for beskyttelse av forsøksdyr
Forsøksdyrkomitéen er oppnevnt av Landbruks- og Matdepartementet.

Norge er gjennom implementeringen av EUs forsøksdyrdirektiv (2010/63/EU) forpliktet til å oppnevne en nasjonal komité for beskyttelse av dyr brukt til vitenskapelige formål. Komitéens rolle beskrives i recital 48 og artikkel 49 i direktivet, samt i Europakommisjonens arbeidsdokument ”Animal Welfare Bodies and National Committees” (Europakommisjonen 2014).

Formål:
Med det formål å beskytte forsøksdyr, skal komitéen være rådgivende for både tilsynsmyndighet (Mattilsynets forsøksdyrforvaltning) og dyrevelferdsenheter ved de enkelte forsøksdyrvirksomhetene, samt fremme en harmonisert implementering og utveksling av informasjon om de tre R-er, dyrevelferd og etikk på området.

Komitéen skal:
• Fremme de 3Rer, og skal i den forbindelse gi råd til forsøksdyrforvaltningen og dyrevelferdsenhetene.
• Være et rådgivende organ for forsøksdyrforvaltningen og dyrevelferdsenhetene angående erverv, oppdrett, oppstalling, stell og bruk av dyr til forsøk, samt sikre deling av best practice mellom avdelinger. Råd til forsøksdyrforvaltningen skal helst gis både pro- og retroaktivt. Forsøksdyrkomitéen bør gjennom en dialog med dyrevelferdsenhetene få tilbakemelding om hva slags rådgivning/veiledning/kommunikasjonsforbindelser som vil være til nytte.
• Gi råd til forsøksdyrforvaltningen for å fremme enhetlig behandling av søknader om dyreforsøk på nasjonalt plan og evaluere strategier knyttet til dette.
• Ha kontakt med andre nasjonale komitéer i EU og bidra på relevante internasjonale møter for å fremme og utvikle arbeidet til de nasjonale komitéene – ved å utveksle informasjon om driften av dyrevelferdsenhetene, om søknadsbehandling og best practice innen dyrevelferd.

Til tross for at en nær tilknytning til forsøksdyrforvaltningen vil være naturlig under utførelse av komitéens oppgaver, skal komitéens arbeid være uavhengig og upartisk.

Komitéen kan også:
• Informere samfunnsdebatten om bruk av dyr i forskning og gi innspill til utkast til regelverk eller veiledning knyttet til hold og bruk av dyr for vitenskapelige formål.
• Gi råd og veiledning for utføring av søknadsbehandling.
• Gi råd ved søknader om gjennomføring av en bestemt type dyreforsøk eller ved klager på forsøksdyrforvaltningens beslutninger ved søknadsbehandling.
• Ved behov samordne eksperter/opprette ekspertgrupper for å gi råd om bestemte saker identifisert av dyrevelferdsenhetene.
• Besøke de ulike institusjonene for å bli bedre informert om saker knyttet til hold og bruk av forsøksdyr, og gi ytterligere mulighet til å identifisere saker det er ønskelig at komitéen gir råd om.
• Bidra til et felles rammeverk og standarder innen utdanning og opplæring.
• Anbefale og spre nyttig veiledningsmateriale.

Komiteens medlemmer har en funksjonstid på 4 år. Ved første gangs oppnevning, ble halvparten av medlemmene oppnevnt for en periode på 2 år og de øvrige medlemmene for 4 år for å sikre kontinuitet. Mattilsynet har en sekretariatsfunksjon for komiteen, og har herunder ansvar for praktisk tilrettelegging og gjennomføring av komiteens møter.

Mandatet er utviklet basert på artikkel 49 i direktivet (Link: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010L0063) og Europakommisjonens arbeidsdokument ”Animal Welfare Bodies and National Committees” (Europakommisjonen, 2014; Link: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/191a69b0-2555-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-282223752).

Forsøksdyrkomitéens medlemmer

Forsøksdyrkomitéen i 2025 bestod av:

Kristine Eraker Aasland Hansen (leder) er veterinær og har jobbet som universitetslektor ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) i 12 år. Der har hun hatt to perioder som personell med særskilt kontrollansvar (PMSK) og har hatt ansvaret for undervisning i forsøksdyrlære for dyrepleierstudenter, veterinærstudenter, teknikere og forskere. Hun jobbet også med universitetets Treningsklinikk med alternativer. Hun har en doktorgrad i toksikologi fra NMBU i 2022 og i dag jobber hun ved CELL (Centre on Experiential Legal Learning) ved Juridisk Fakultet, UiO.

Kathrine A. Ryeng er veterinær med doktorgrad innen viltmedisin og jobber nå som forsker ved Havforskningsinstituttet (HI), avd. Tromsø, hvor hovedoppgavene er forskning og rådgivning knyttet til dyrevelferd hos sjøpattedyr i forbindelse med ulike menneskeskapte påvirkninger. Hun er PMSK og navngitt veterinær for forsøk med sjøpattedyr ved HI. I sin doktorgrad satte hun fokus på «Reduction», en av de tre R-ene, gjennom utvikling av en ny forsøksdesign. Hun har også arbeidet med regelverksutvikling på dyrevelferdsområdet, herunder regelverk om forsøksdyr.

Anton Krag er utdannet zoolog og jobber som daglig leder i Dyrevernalliansen. Anton har arbeidet med dyrevern og dyrs rettigheter i over 25 år. Han var dyrevernorganisasjonenes representant i åtte år i det tidligere Forsøksdyrutvalget (2001-2009). Han var tidligere oppnevnt som nasjonal ekspert på alternativer til dyreforsøk av Mattilsynet (2016-2021).

Gro Flatekval er veterinær og er ansatt som spesialrådgiver og PMSK (personell med særskilt kontrollansvar) ved Avdeling for komparativ medisin (KPM) ved Oslo universitetssykehus, PMSK-ansvaret deles av flere ansatte ved avdelingen. Hun har tidligere erfaring som navngitt veterinær og leder ved KPM og deltar i utvikling, drift og undervisning av det nasjonale teoretiske forsøksdyrkurset CAREIN. Hun har en doktorgrad i immunologi fra 2009 og fullførte LabVet Europe programmet for navngitte veterinærer i 2020.

Nina Sandlund er utdannet fiskehelsebiolog fra Universitetet i Bergen og har siden 2004 vært ansatt som stipendiat og senere forsker ved Havforskningsinstituttet i Bergen. Her har hun jobbet med sykdom hos både vill og oppdrettet lakse- og marin fisk. De siste årene har hun også arbeidet med «Risikorapport norsk fiskeoppdrett». Siden 2019 har hun vært leder for sentral dyrevelferdsenhet ved Havforskningsinstituttet.

Kristine («Stine») Gismervik, er veterinær med doktorgrad, også mastergrad innen mattrygghet. Hun er ansatt som fagansvarlig fiskevelferd ved Veterinærinstituttet.

Hun leder Fiskevelferdsforumet, en samarbeidsplattform med Havforskningsinstituttet som blant annet fokuserer på kunnskapsdeling om dyrevelferd hos fisk. Stine er ansvarlig for Fiskehelserapportens velferdskapittel som fra 2021 inkluderer forsøksdyr, hun sitter i dyrevelferdsenheten ved Veterinærinstituttet, er ansvarlig tilsynsveterinær for to eksterne forskningsinstitutt samt underviser på forsøksdyrkurs. Hun har erfaring fra komitearbeid siden 2022 fra NENT (nasjonal forskningsetisk komite for naturvitenskap og teknologi), og har for øvrig jobbet som seniorforsker i flere prosjekt som har fokusert på utvikling av velferdsindikatorer.

Andrew M. Janczak er Professor i etologi og dyrevelferd ved Veterinærhøgskolen, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet. Han forsker på atferd og velferd hos gris og verpehøner og er spesielt opptatt av atferdsutvikling, kognisjon og stress. Han har ansvar for ph.d. kurset Introduksjon til etiske og vitenskapsfilosofiske perspektiver i biomedisinsk forskning og dyrevelferdsundervisning for veterinærstudentene. Han ledet også inntil nylig komiteen som jobber med å utvikle og styrke kvaliteten på ph.d.- utdanningen ved Veterinærhøgskolen.

Rolf-Arne Ølberg er veterinær og jobber i Kristiansand Dyrepark hvor han er fagansvarlig for dyreavdelingen. Han har jobbet med zoodyr i over 20 år, med fokus på dyrehelse og dyrevelferd. Han har gjort et treårig residency i Toronto Zoo, og har en doktorgrad i zoo og viltmedisin fra Ontario Veterinary College. De siste ti årene har han også jobbet som veterinær på ulike forskningsprosjekter med viltlevende dyr.

Sekretær i komitéen er **Anette Bjaaland Raa**, Mattilsynet.
Avtroppende komitemedlem i 2025: Hogne Bleie.

Forsøksdyrkomitéens aktiviteter

Forsøksdyrkomitéen møtes jevnlig, omtrent tre ganger i halvåret og diskuterer saker som har kommet inn til komitéen. Vi jobber med saker vi har fått henvist fra Forsøksdyrforvaltningen, ønsker fra Dyrevelferdsenhetene, saker som er tatt opp i ENCN (European National Committee Network) eller saker vi selv finner interessante.
Forsøksdyrkomitéen har i tillegg ett årlig dialogmøte med departementene (Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet), to årlige dialogmøter med Forsøksdyrforvaltningen og dialogmøter med Norecopa etter behov. Komiteens representant i ENCN deltar på deres årlige dialogmøter.
Hver høst, siden 2020, har Forsøksdyrkomitéen arrangert et seminar for dyrevelferdsenhetene, med faglige oppdateringer, erfaringsutveksling og interessante diskusjoner. I tillegg forsøker komiteen å reise ut til en forsøksdyravdeling hver vår, for å få en omvisning og innsikt i hvilke tema den lokale dyrevelferdsenheten jobber med.
Forsøksdyrkomitéen har en nettside (forsoksdyrkomiteen.no) hvor vi publiserer våre referater, uttalelser, råd og tips til dyrevelferdsenhetene.

The Norwegian National Committees activities

The Norwegian National Committee meets regularly, about three times every half year, to discuss matters submitted to the committee. We work on cases referred to us by the Norwegian Authorities, requests from the Animal Welfare Bodies, issues raised in ENCN (European National Committee Network), and topics we find interesting ourselves.

In addition, the committee holds one annual dialogue meeting with the ministries (the Ministry of Agriculture and Food and the Ministry of Trade, Industry and Fisheries), two annual dialogue meetings with the Competent Authority, and dialogue meetings with Norecopa as needed. The committee's representative in ENCN participates in their annual dialogue meetings.

Every autumn since 2020, the committee has organized a seminar for the Animal Welfare Bodies, featuring professional updates, experience sharing, and engaging discussions. In addition, the committee tries to visit one animal facility each spring to receive a tour and gain insight into the topics the local Animal Welfare Body is working on.

The committee has a website (forsoksdyrkomiteen.no) where we publish our minutes, statements, advice, and tips for the Animal Welfare Bodies.

Møte i European National Committee Network (ENCN) november

ENCN er et nettverk av alle de europeiske nasjonale komitéene og skal fremme kommunikasjon og samarbeid mellom landene. Det overnevnte møtet ble arrangert sammen med EU sine kontaktpunkter for medlemslandenes forvaltning 12.11.25. Møtet var et hybridmøte og representanter fra forvaltning og nasjonale komiteer fra 24 land var til stede (Belgia, Estland, Hellas, Romania, Sveits, Bulgaria, Tsjekkia, Tyskland, Irland, Spania, Frankrike, Italia, Latvia, Litauen, Luxemburg, Nederland, Østerrike, Polen, Slovenia, Slovakia, Finland, Sverige, Ungarn og Norge).

Møtet startet med at alle medlemslandene hadde en kort presentasjon av arbeidet til forvaltningen og de nasjonale komitéene.

Resten av dagen ble flere temaer presentert og diskutert:

- ETPLAS informerte om deres online opplæringsmodul for veterinærer: https://learn.etplas.eu/courses/eu-module-24-designated-veterinarian/
- NAT works presenterte sin database over selskaper som produserer alternativer: https://www.nat-works.org/
- CrueltyFreeInternational har laget en oversikt over dyreforsøk som kan erstattes med dyrefrie metoder som heter The Rat List: https://crueltyfreeinternational.org/make-change/replace-animal-tests-rat-list
- Kommisjonen informerte om arbeidet med «Roadmap towards phasing out animal testing»: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/chemicals/reach/roadmap-towards-phasing-out-animal-testing_en

Møte i European National Committee Network (ENCN) mai

ENCN er et nettverk av alle de europeiske nasjonale komitéene og skal fremme kommunikasjon og samarbeid mellom landene. De har årlige møter. Det overnevnte møtet ble arrangert sammen med EU sine kontaktpunkter for medlemslandenes forvaltninger 14.05.25-15.05.25. Møtet var et hybridmøte og representanter fra forvaltning og nasjonale komiteer fra 17 land var til stede (Danmark, Tyskland, Irland, Spania, Frankrike, Italia, Latvia, Litauen, Luxemburg, Nederland, Østerrike, Polen, Slovenia, Finland, Sverige, Ungarn og Norge).

Den første dagen hadde alle medlemslandene en presentasjon av arbeidet til forvaltningen og de nasjonale komitéene.

Ressurser som ble delt i presentasjonene:

Resten av dagen og dagen etter ble flere temaer presentert og diskutert:

- Nytt utkast til anbefaling rundt opplæring av personell som skal jobbe med forsøksdyr.
- Oppdatering om arbeidet i blant annet:
- EURL ECVAM: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/projects-and-activities/reference-and-measurement/european-union-reference-laboratories/eu-reference-laboratory-alternatives-animal-testing-eurl-ecvam_en
- EPAA: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/chemicals/european-partnership-alternative-approaches-animal-testing/project-platform_en
- COST-prosjektene: https://www.cost.eu/

Seminaret med dyrevelferdsenhetene høsten 2025

Dato: Torsdag 20.11.25.
Sted: Radisson hotell og konferansesenter, Gardermoen, Oslo.
Deltakere: 45 påmeldte (inkludert komiteen, representanter for Mattilsynet, Norecopa og foredragsholdere)
Møtet startet med en kort introduksjon av Forsøksdyrkomitéens leder Kristine Hansen.
Deretter fikk vi en kort presentasjon om virksomhetenes oppgaver fra Gunvor Knutsen i Forsøksdyrforvaltningen: Link til PDF

Til slutt i plenum ga Adrian Smith fra Norecopa en kort introduksjon om ressursene relatert til erstatning på Norecopas nettsider.
Link til PDF: https://norecopa.no/media/pksd4x2v/smith-replacement.pdf

Deretter delte deltakerne seg i 4 grupper (gnagere, fisk, produksjonsdyr og vilt) for gruppediskusjon. Diskusjonen i hver gruppe ble innledet med en presentasjon relatert til erstatning.

Gruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med gnagere:
Antall: 12 (inkludert 2 fra komiteen)
Temaet for innledningen: Modeller til praktisk trening av håndtering av og tekniske prosedyrer på gnagere.

Representanter fra DVE ved institusjonene NTNU, UiO, OUS, og medlemmer fra FK, deltok i diskusjonen.

Komitémedlem Kristine presenterte ulike modeller som benyttes i undervisningen av dyrepleie- og veterinærstudenter. Modellene spenner fra enkle varianter, som IKEA-kosedyr, til mer avanserte modeller utviklet spesielt for formålet, for eksempel Mimicky Mouse og Natsume Rat. Under møtet ble den praktiske nytten av de ulike modellene diskutert. Enkle modeller kan være nyttige for innledende trening i håndtering og grunnleggende tekniske prosedyrer, mens avanserte modeller gir mulighet for øving på mer komplekse

prosedyrer. I praktiske forsøksdyrkurs deltar personer med varierende forkunnskaper. For nybegynnere kan det være hensiktsmessig å starte undervisning i håndtering ved bruk av enkle modeller, og deretter gå videre til trening på kadaver, og til slutt trening med levende dyr.

Deretter ble utvikling og validering av ex vivo vevskulturer som alternativ til dyremodeller i kreftforskning diskutert. Diskusjonen tok utgangspunktet i en presentasjon utarbeidet av Geir Øy. Ex vivo-modeller gjør det mulig å studere tumorer med bevart 3D-struktur og mikromiljø in vitro, og teste respons på målrettet behandling direkte på tumorvev. Slike studier egner seg når man kun er avhengig av tumorens egne celler og lokale mikromiljø, og der systemiske faktorer som immunitet ikke er nødvendig, og effekten kan måles innen få dager.

I relasjon til tema erstatning ("replacement"), diskuterte gruppen hvordan en går fram for å avklare om et forskningsspørsmål krever dyremodeller, og hva som evt hindrer bruk av nye og dyrefrie modeller. I tilknytning til dette ble det også diskutert ansvarsfordeling og ulike roller i dette arbeidet, som PMSK, forsker, dyrevelferdsenhetene (DVE) og Mattilsynet. Ved utarbeidelse av FOTS-søknad må forsker begrunne hvorfor forsøket ikke kan gjennomføres uten bruk av levende dyr, hvilke alternativer som er vurdert og hvorfor de er forkastet. Begrunnelsen vurderes av PMSK og Mattilsynet. Til slutt ble forsøksdyravdelingenes konkrete bidrag til erstatning tatt opp ti diskusjon. Et konkret eksempel er at mange forsøksdyravdelinger som holder gnagere nå erstatter bruk av levende dyr til helsemonitorering med dyrefrie metoder.

Gruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med fisk:
Antall: 12 (inkludert 2 fra komiteen)
Temaet for innledningen: eDNA som erstatning for akvatiske dyr. eDNA og replacement akvatiske dyr_Trude Vrålstad_Veterinærinstituttet.

Gruppearbeidet ble innledet med foredrag av Trude Vrålstad ved Veterinærinstituttet (VI) med påfølgende diskusjon. Eksempelet brukt som utgangspunkt for diskusjonen var VI sin utvikling av eDNA-metodikk brukt for overvåking av krepsepest i vann og vassdrag. Det er enighet om at det er vanskelig å erstatte bruken av

forsøksfisk helt, men i mange tilfeller vil bruk av teknologi kunne begrense bruken av forsøksdyr i deler av prosedyren.

Diskusjonen omhandlet ikke bare erstatning av forsøksdyr, men også hvordan man generelt kan unngå å avlive dyr for å fremskaffe kunnskap. Det ble diskutert hvordan bruken av eDNA-metodikk kan benyttes også i annen sykdomsovervåking i f.eks. havbruksnæringen. Tidlig varsling kan gjøre det enklere og mulig å sette inn tiltak på et tidligere tidspunkt for å begrense videre smittespredning. EDNA-metodikk kan også benyttes til overvåking av tilstedeværelse av rødliste- og fremmede arter.

Ny og forbedret teknologi (merking, kamera, KI) gjør det mulig å observere dyr uten å måtte håndtere dem, samt samle inn mer data om hvert individ. Eksempler på forskning om erstatning av forsøksfisk:

Analysering av testosteronnivåer i faeces for å se på gonadeutvikling som erstatning for avliving og obduksjon.
Teknologi:

- Bruk av kamera til overvåking av adferdsendringer (felt og lab)
- Bruk av kamera for å kunne gjenkjenne individer uten å måtte merke dem.

Viktig med utvikling av ny og validert metodikk og denne prosessen kan kreve fortsatt bruk av forsøksdyr.

Regelverket oppleves av og til å hemme utvikling og reduksjon i tillegg til det å kunne utnytte forsøksdyr på en best mulig måte. F eks der man har en regelverkfestet «gullstandard». Viktig at man kan benytte muligheten til å kunne samle inn mest mulig data fra hvert enkelt forsøksdyr i feltforsøk og at det et godt 3 R samarbeid mellom sektormyndighetene.

Gruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med ville dyr:
Antall: 8
Det deltok representanter fra Universitetet i Oslo, Birdlife, Universitetet i Sørøst-Norge, NINA, Norecopa, Høgskolen i Innlandet og Forsøksdyrkomitéen.
Temaet for innledningen: Generell innledning om «Replacement» for forskning på viltlevende dyr.
Veterinær og forsker Marianne Furnes fra NINA stod for innledningen. Link til PDF (kommer)

Gruppa fikk presentert flere eksempler på måter innhente informasjon fra ville dyr uten å bruke dyr, herunder biologiske prøver fra dyr hentet fra miljøet (f.eks. hår, faeces urin), prøver fra jakt, bruk av kamerafeller, droner, genetiske metoder og modeller.

Gruppa var enig i at det er mange forsøk med viltlevende dyr som er vanskelig å unngå bruk av dyr, spesielt hvor migrasjonsmønster skal undersøkes.

Et viktig moment var at innhenting av informasjon fra dyr, uten å bruke dyr i forsøk, utgjør et viktig supplement for forskningen. Ny teknologi, som genetiske metoder, maskinlæring, modellering og bruk av KI vil sannsynligvis bli videreutviklet og mer brukt i fremtiden.

Det ble også påpekt at det ligger et potensiale i bruk av eksisterende biobanker og datadeling mellom forskningsinstitusjonene.

Viktigheten av å publisere negative resultater av forskning relatert til viltlevende dyr ble også understreket.

Gruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med produksjonsdyr:
Antall: 10
Temaet for innledningen: In vitro metoder i forskning med produksjonsdjur/drøvtyggere. Link til PDF

Angela Schwarm fra NMBU presenterte bruken av fistelku (ku med kunstig åpning i vomma) og alternative metoder for fôringsforsøk på ku. I den påfølgende diskusjonen trakk deltakerne frem at det finnes en rekke systemer for innsamling og analyse av data, og flere pekte på at kunstig intelligens kan brukes både til diagnostikk og til presise målinger. Det ble også vist til dokumentaren Hvis grisar kunne snakke som et eksempel på hvordan maskinlæring kan tolke dyrs signaler (https://tv.nrk.no/program/KOID28000123).

Deltakerne diskuterte videre mulighetene for å modellere biologiske systemer og dyr på en måte som kan redusere eller erstatte bruken av forsøksdyr. Det ble understreket at det finnes mange modeller for dem som leter etter alternativer, men også at det er krevende å lage modeller som fullt ut kan erstatte kunnskapen som oppstår gjennom direkte kontakt med dyr. I diskusjonen ble det også fremhevet at flere typer målinger kan gjennomføres på måter som belaster dyrene mindre.

Gjenbruk av eksisterende data ble trukket frem som et viktig tiltak for å redusere behovet for nye dyreforsøk. Deltakerne la vekt på betydningen av å publisere negative resultater og tilgjengeliggjøre datasett i åpne databanker for å hindre unødvendig gjentakelse av forsøk. Vitenskapsfilosofiske perspektiver ble også berørt, særlig poenget om at modeller bygger på forskningskunnskap som i stor grad kommer fra dyreforsøk.

Avslutningsvis ble det påpekt at modeller gjør det mulig å teste problemstillinger man ellers ikke ville gjennomføre dyreforsøk for. Samtidig understreket flere at det fortsatt er utfordrende å se hvordan slike modeller helt kan erstatte de dyrene som har vært avgjørende for å utvikle modellene i utgangspunktet.

Online møte om ville landpattedyr

Dato: 14.oktober
Forsøksdyrkomiteen inviterte til et nettmøte om 3R i forsøk med ville landpattedyr. Hele 92 personer deltok, inkludert representanter fra de tyske og svenske forsøksdyrkomiteene/3R-senter, Mattilsynet, Norecopa samt forskere fra flere skandinaviske land.

Diskusjonstemaene for møtet var:

- Prof. Carl Soulsbury, School of Life Sciences, University of Lincoln, Lincoln, UK:
  "The welfare and ethics of research involving wild animals: A primer" Wild Animal Welfare 2025.
- Prof. Jon Martin Arnemo, University of Inland, Norway:
  "The 5 Rs and Best Practice in Wild Terrestrial Mammal Research" Arnemo 2025 The 5Rs and Best Practice in Wild Terrestrial Mammals.

Besøk ved Havforskningsinstituttet i Tromsø

Forsøksdyrkomiteen besøkte Havforskningsinstituttet i Tromsø
Forsøksdyrkomiteen var i mai på faglig besøk hos forsøksdyrenheten ved Havforskningsinstituttet (HI) Sjøpattedyr (https://www.hi.no/hi/forskning/forskningsgrupper/sjopattedyr) i Tromsø. Besøket fant sted i Framsenteret og hadde som mål å styrke komiteens kunnskap om forskningsprosedyrer og dyrevelferd i feltforsøk med viltlevende sjøpattedyr som hval og sel.

Komiteen ble ønsket velkommen av vertskapet ved HI og fikk en grundig presentasjon av enhetens arbeid. Forsker Martin Biuw holdt to faglige innlegg om henholdsvis forsøk og prosedyrer på viltlevende hval og sel. I tillegg ble det gjennomført en omvisning av utstyr som benyttes i feltstudier, og det var rom for spørsmål og faglig diskusjon med representanter fra dyrevelferdsenheten ved instituttet.

Slike besøk er en viktig del av Forsøksdyrkomitéens arbeid med å holde seg oppdatert på forskningspraksis og dyrevelferd i ulike fagmiljøer, og bidrar til bedre grunnlag for vurdering av og rådgivning knyttet til forsøk med dyr.

Etter omvisningen fikk vi møte medlemmene i HI Sjøpattedyr sin dyrevelferdsenhet til felles diskusjon og ideutveksling.

Forsøksdyrkomitéen ønsker å takke alle involverte fra HI som tok godt imot oss og bidro til en lærerik dag.

Forsøksdyrkomitéens arbeid for 3R senter i Norge

Under har vi laget en oppsummering av Forsøksdyrkomitéens arbeid for et 3R senter i Norge:

I september 2020 publiserte Forsøksdyrkomitéen en uttalelse hvor vi anbefaler opprettelsen av et nasjonalt, statlig finansiert 3R senter:
https://www.forsoksdyrkomiteen.no/behov-for-utredning-om-forskning-uten-forsoksdyr-og-et-nasjonalt-3r-senter/

Etter debatten i Stortinget i desember 2023 i sendte Forsøksdyrkomitéen et brev til statsråden, les brevet her:
Uttalelse fra Forsøksdyrkomiteen om debatten i Stortinget om 3R senter (20.12.23) endelig.

I desember 2024 kom den nye Dyrevelferdsmeldingen og etter det publiserte Forsøksdyrkomitéen denne nyhetssaken om Dyrevelferdsmeldingen:
https://www.forsoksdyrkomiteen.no/hva-sier-dyrevelferdsmeldingen-om-forsoksdyr-og-dyreforsok/

I januar 2025 sendte Forsøksdyrkomitéen inn et skriftlig innspill til næringskomitéen om dyrevelferdsmeldingen, se her:
https://www.forsoksdyrkomiteen.no/wp-content/uploads/2025/02/Dyrevelferdsmeldingen-innspill-til-naeringskomoteen-jan-2025.pdf

I februar 2025 publiserte Forsøksdyrkomitéen denne oppsummeringen av Dyrevelferdsmeldingen:
https://www.forsoksdyrkomiteen.no/hva-sier-dyrevelferdsmeldingen-om-forsoksdyr-og-dyreforsok/

Og etter dette leverte Forsøksdyrkomitéen denne henvendelsen til Departementet om Dyrevelferdsmeldingen:
https://www.forsoksdyrkomiteen.no/wp-content/uploads/2025/06/Henvendelse-til-LMD-om-Dyrevelferdsmeldingen-16.02.25-KH.pdf

I mars 2025 fikk komiteen følgende svar fra departementet:
https://www.forsoksdyrkomiteen.no/wp-content/uploads/2025/06/Svar-pa-henvendelse-om-dyrevelferdsmeldingen.pdf

I oktober 2025 ble Forsøksdyrkomitéen invitert til et møte med Landbruks- og matdepartementet for å gi komitéens anbefaling på organisering av et eventuelt 3R senter.

Forsøksdyrkomitéens møter i 2025

MØTER 2025

- Komitémøter: 23. januar, 23. mai, 12. juni, 26. august, 16. september, 6. november, 21. november og 2. desember.
- Komiteen fikk ingen dialogmøter med Forsøksdyrforvaltningen i 2025.
- Dialogmøte med departementene: 10. oktober.

Regnskap 2025

Utgiftene til drift av komitéen dekkes av Mattilsynet. I tillegg kommer utgifter til sekretærtjenester fra Mattilsynet.

Regnskap 2025 for Nasjonal Komite

Radetiketter	Beløp
Andre fremmede tjenester - innland	22 000,00
Arbeidsgiveravgift	70 471,29
Bompenger, parkering, fergekort og andre ikke oppgavepliktige reiseutgifter. avg.fri	3 358,00
Diettutgift, oppgavepliktig	2 017,60
Faglitteratur	5 880,00
Flyreiser	36 378,05
Honorar for styrer, råd og utvalg	496 005,37
Hotell/overnatting avg.pliktig	14 235,04
Km godtgjørelse, oppgavepliktig	2 947,35
Kurs og seminarer for egne ansatte	6 113,48
Kurs og seminarer for eksterne deltakere	49 781,25
Møter avgiftsfri	7 511,60
Nattillegg, oppgavepliktig	452,00
Reiser med taxi, tog, leiebil eller buss	9 748,72
Trekkpliktig del diett	2 527,80
Trekkpliktig del reise	1 263,15
Totalsum	**730 690,70**

Budsjett for 2026: 706.000 kr